

VU Research Portal

Naschrift - In dubio pro reo bij strafuitsluitingsgronden

Jansen, Robert

published in

Nederlands Juristenblad
2020

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

document license

Article 25fa Dutch Copyright Act

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Jansen, R. (2020). Naschrift - In dubio pro reo bij strafuitsluitingsgronden. *Nederlands Juristenblad*, 2020(9), 621-621. Article 574. <http://deeplinking.kluwer.nl/?param=00D31FD7&cpid=WKNL-LTR-Nav2>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

In dubio pro reo

Gerard Spong¹

In zijn bijdrage 'In dubio pro reo' bij strafuitsluitingsgronden betoogt R.H. Jansen op interessante gronden dat het minder voor de hand ligt dat een verdachte ook bij strafuitsluitingsgronden het voordeel van de twijfel moet krijgen. Daar dachten befaamde rechtsgeleerden van weleer anders over. Langemeijer, Moons en Pompe waren een voorstander van toepassing van in dubio bij strafuitsluitingsgronden. Zie G.E. Langemeijer in 'Beweringslast en bewijsrisico in het strafproces', *TvS XLI*, p. 73-110; Moons in zijn conclusie voorafgaand aan HR 16 november 1965, *NJ 1966/209* en W. Pompe, 'Overmacht en afwezigheid van alle schuld en culpoos handelen', *TvS* deel LXXI, p. 20 e.v. Last but not least valt in dit verband ook nog te wijzen op het von-

nis – een oudje jazeker – van de Rechtbank Rotterdam d.d. 3 februari 1965 *NJ 1966/106* waarin de rechtbank overwoog:

'dat twijfelachtig is of voor verdachte (...) een rechtvaardigingsgrond aanwezig was'.
'dat ingeval van twijfel aan het bestaan van een zodanige rechtvaardigingsgrond een veroordeling van de verdachte is uitgesloten.'

Het komt mij voor dat op grond van de rechtstheoretische argumenten van voormelde auteurs aan 'in dubio pro reo' hetzelfde bereik moet worden toegekend als bij de bewijsvraag het geval is. Met hen valt in de woorden van Moons toch te betogen dat

het niet aangaat in het geval van een mogelijk aanwezige strafuitsluitingsgrond met een minder stellige overtuiging omtrent de strafbaarheid genoeg te nemen dan bij de bewijsvraag als bedoeld in artikel 350 Sv. Ik neem aan dat deze literatuur en het Rotterdamse vonnis in het proefschrift van de promovendus over een razend moeilijk onderwerp (eigen schuld bij strafuitsluitingsgronden) ruime aandacht zal krijgen. Want de genoemde auteurs hebben natuurlijk wel zodanig hun sporen in het strafrecht verdiend, dat niet zomaar aan hun opvattingen voorbij kan worden gegaan. •

Auteur

¹ Mr. G. Spong is advocaat te Amsterdam.

574

Naschrift

Robert Jansen¹

Gerard Spong betoogt dat 'befaamde rechtsgeleerden van weleer' en de Rechtbank Rotterdam het oneens zouden zijn met mijn standpunt dat aan de bewijsregel *in dubio pro reo* minder sterke werking kan worden toegekend bij de beoordeling van strafuitsluitingsgronden.

In de tijd van deze rechtsgeleerden was er nog weinig richtinggevende rechtspraak over strafuitsluitingsgronden. Dat gaf aanleiding tot interessante discussies over het bewijsrisico en de bewijsmaatstaf bij strafuitsluitingsgronden. Door de bewijsregel *in dubio pro reo* als vertrekpunt te nemen, beredeneerden de geleerden evenwichtige oplossingen. Veelzeggend is dat veel van deze oplossingen inmiddels vaste rechtspraak vormen: een strafuitsluitingsgrond moet *aannemelijk* worden en

de last daartoe mag niet volledig bij de verdachte worden neergelegd.

Anders dan Spong betoogt, werd de bewijsregel *in dubio pro reo* door de auteurs niet zozeer van gelijke toepassing geacht voor strafuitsluitingsgronden. De regel vormde vooral het vertrekpunt van waaruit zij hun oplossingen beredeneerden. Een belangrijk – door Spong niet genoemd – voorbehoud dat Moons dan ook maakte bij zijn principiële overweging, is dat de verdachte alleen vrijuit moet gaan als *ernstige twijfel* bestaat dat hij in strafuitsluiting heeft gehandeld. Daarom moet de verdediging volgens alle auteurs verifieerbare feiten en omstandigheden aandragen, voor zover deze niet uit het dossier blijken. Bij bewijskwesties hoeft dat niet.

Dat was ook de reden dat Rechtbank Rotterdam de verdachte het

voordeel van de twijfel gaf: de door hem aangedragen en grotendeels geverifieerde redenen voor zijn handelen wierpen ernstige twijfels op over zijn strafbaarheid, zodat hij niet mocht worden veroordeeld. Tegen die achtergrond moeten de principiële overwegingen van de rechtbank worden begrepen.

Het is gemakkelijk zonder nadere onderbouwing te roepen dat je geen straf verdient voor je daden. Als elke verdachte die dat deed vrijuit zou gaan, zou het strafproces verworpen tot een karikatuur. Wat zouden de befaamde rechtsgeleerden van weleer daarvan vinden? •

Auteur

¹ Mr. R.H. Jansen is docent/onderzoeker strafrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam.